

GLASBENI SPOMIN

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.62](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.62)

ISBN

978-961-286-993-9

TALIJA ŽERAK URBANC

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
talija.zerak@student.um.si

Poglavje raziskuje glasbeni spomin, ki vključuje sposobnost shranjevanja in priklica glasbenih informacij, kot so melodije, ritmi in besedila. Poudarja pomen čustvene vsebine glasbe, ki vpliva na boljšo konsolidacijo in prepoznavnost glasbenih spominov. Raziskave so pokazale, da glasbeni spomin vključuje tako implicitne kot eksplicitne mehanizme, pri čemer izkušnje in glasbena vadba izboljšata sposobnost pomnjenja. Ugotovitve kažejo, da čustvena in tonalna narava glasbe izboljšujeta dolgoročni spomin, glasbeno usposabljanje pa povečuje kognitivne sposobnosti in vpliva na strukturo možganov. Za poučevanje glasbe so priporočljive tehnike, ki vključujejo čustveno privlačne skladbe, analitične pristope ter ciljno usmerjeno vadbo, saj prispevajo k boljšemu pomnjenju in prepoznavanju glasbenih vzorcev.

Ključne besede:

pomnjenje,
glasbena vzgoja,
čustva,
dolgoročni spomin,
glasbeni spomin

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.62](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.62)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

memory,
music education,
emotions,
long-term memory,
musical memory

MUSICAL MEMORY

TALIJA ŽERAK URBANC

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
talija.zerak@student.um.si

This chapter examines musical memory, the ability to store and retrieve musical elements such as melodies, rhythms, and lyrics. It emphasizes the role of emotional content in music, which enhances the consolidation and recognition of musical memories. Research indicates that musical memory relies on both implicit and explicit mechanisms, with experience and musical training significantly improving memory retention. The findings highlight that music's emotional and tonal qualities strengthen long-term memory, while musical training not only enhances cognitive abilities but also influences brain structure. For music education, recommended strategies include incorporating emotionally engaging pieces, employing analytical methods, and encouraging targeted practice, all of which foster improved memorization and pattern recognition in music.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbeni spomin je ključna komponenta učnega procesa v glasbeni vzgoji, saj omogoča shranjevanje in priklic glasbenih informacij, kot so melodije, ritmi in besedila. Ta sposobnost vključuje različne možganske regije in je tesno povezana z našimi čustvenimi odzivi na glasbo, kar pomeni, da glasbeni spomini postanejo lažje dostopni, kadar glasba vzbuja močna čustva. Razumevanje, kako glasbeni spomin deluje, je izjemno pomembno za poučevanje glasbe, saj omogoča učiteljem, da uporabljajo različne tehnike in pristope za izboljšanje spomina učencev in spodbujanje učinkovitejšega glasbenega učenja (Cohen, 2013; Jäncke, 2008).

2 Glasbeni spomin

Glasbeni spomin je sposobnost shranjevanja in priklica glasbenih informacij, kot so melodije, ritmi in besedila. Gre za proces, pri katerem se glasbeni dogodki in izkušnje shranijo v dolgotrajni spomin ter postanejo del kolektivnega in osebnega kulturnega spomina (Cohen, 2013).

Raziskave kažejo, da glasbeni spomin vključuje več delov možganov, vključno s slušno skorjo in temporalnimi režnji, ki omogočajo prepoznavanje in obdelavo melodij. Posebnost glasbenega spomina je sposobnost prepoznavanja melodije kljub spremembam v tempu, glasnosti ali melodiji, kar kaže na prilagodljivost in abstraktnost poslušalca. Čustva pri glasbenem spominu igrajo ključno vlogo, saj glasba, ki vzbuja močne čustvene odzive, pogosto pušča trajnejši pečat v spominu in jo lažje prikličemo v spomin (Jäncke, 2008).

Spomin delimo na implicitni in eksPLICITNI glasbeni spomin. Implicitni glasbeni spomin vključuje nezavedno prepoznavanje glasbenih vzorcev, medtem ko eksPLICITNI spomin omogoča zavesten priklic, na primer naslova pesmi ali besedila (Jäncke, 2008).

2.1 Teorije in mehanizmi glasbenega spomina

Poslušanje in priklic glasbe zahteva delovni spomin, ki omogoča obdelavo zaporednih zvočnih enot v koherentno zaznavo, kot so melodije in ritmi. Raziskave kažejo na obstoj dveh sistemov glasbenega spomina: implicitnega in eksPLICITnega. Implicitni spomin vključuje nezavedno prepoznavanje melodij, medtem ko je

eksplicitni spomin povezan z zavestno prepoznavo in priklicem glasbe (Jäncke, 2008).

Spomin na glasbo se lahko močno izboljša z izkušnjami in specifičnim znanjem v glasbeni domeni. Glede na to, da si strokovnjaki v svoji stroki zapomnijo več specifičnih informacij, lahko tudi glasbeniki, ki so izkušeni v obvladovanju glasbenih vzorcev, bolje zapomnijo nove glasbene melodije in vzorce. Teoretična podlaga za to metodo se potrjuje z rezultati, ki kažejo, da strokovni spomin za glasbo omogoča boljše pomnjenje tonalne glasbe v primerjavi z atonalno. Izkušnje s tonalnimi vzorci, ki so del osnovne glasbene izobrazbe, omogočajo glasbenikom lažje prepoznavanje in pomnjenje skladb. Na podlagi teh raziskav lahko trdimo, da specifično znanje posameznega glasbenega dela pozitivno vpliva na učinkovitost pomnjenja (Mishra, 2004).

Študija (Jäncke, 2008) je pokazala, da so desni temporalni režnji možganov pomembni za implicitni glasbeni spomin, medtem ko so levi bolj povezani z eksplicitnim priklicem melodij.

2.2 Tehnike za izboljšanje spomina na glasbene informacije

Glasbeni spomin je mogoče izboljšati s ciljno usmerjenim treningom spomina na tone. Raziskave kažejo, da čustveno privlačne skladbe, ki vzbujajo pozitivna čustva, olajšajo pomnjenje, kar odpira možnosti za uporabo čustveno privlačnih glasbenih vsebin pri pouku (Jäncke, 2008).

Za izboljšanje glasbenega spomina se uporabljajo različne tehnike, kot so počasnejša vadba, ločevanje rok pri klavirju in vadba segmentov v nasprotnem vrstnem redu. Te metode omogočajo glasbenikom, da se osredotočijo na ključne glasbene elemente, kar prispeva k prepoznavanju vzorcev in izboljšanju pomnjenja. Počasnejša vadba omogoča temeljitejšo obdelavo informacij, kar spodbuja dolgoročno pomnjenje, medtem ko ločeno igranje ali segmentacija glasbenega materiala omogočata boljšo analizo in razumevanje posameznih delov skladbe. Učitelji, ki uporabljajo analitične pristope v kombinaciji s senzoričnimi metodami, opažajo večjo prepoznavnost vzorcev in boljše pomnjenje, kar je v skladu z obstoječimi raziskavami o učinkovitosti teh tehnik pri glasbenem učenju (Mishra, 2004).

V praksi so učitelji opazili, da je uporaba kulturnih dogodkov, kot so koncerti ali razstave, pripomogla k večjemu pomnjenju glasbenih informacij ter h krepitvi identitete (Cohen, 2013).

2.3 Vpliv glasbene vzgoje na kognitivne sposobnosti

Glasbena vzgoja pomembno vpliva na kognitivne sposobnosti posameznika. Redna glasbena vadba povečuje aktivnost v možganskih predelih, ki so odgovorni za zaznavanje, spomin in motorične sposobnosti. Glasbeno usposabljanje povzroči povečanje nekaterih možganskih predelov, kar povečuje kapaciteto za obdelavo glasbenih vzorcev in struktur. Glasbeno učenici so tudi boljši pri prepoznavanju vzorcev in bolj učinkoviti pri pomnjenju informacij, kar je posledica izboljšanih kognitivnih sposobnosti, ki jih razvijajo skozi glasbeno prakso (Groussard idr., 2010).

Ena od ključnih ugotovitev v literaturi je, da glasbena vzgoja vpliva na strukturo možganov, kar se odraža v večji količini sive snovi v predelih, povezanih z delovnim spominom. Obstajajo številne študije, ki podpirajo trditev, da imajo glasbeniki izboljšan verbalni delovni spomin, kar nakazuje na pozitiven prenos med učenjem glasbe in verbalnimi sposobnostmi (Jäncke, 2008).

Kot ugotavlja raziskava o možganski plastičnosti, je glasbeno učenje povezano z razvojem delovnega spomina, kar ima pomembne implikacije za pedagoške prakse, saj glasbena vzgoja lahko okrepi širše kognitivne sposobnosti učencev (Jäncke, 2008).

Glasbena vzgoja pozitivno vpliva na sposobnost identifikacije vzorcev in izboljša učinkovitost pomnjenja ne le glasbe, temveč tudi ostalih aspektov vsakdanjega življenja (Mishra, 2004).

2.4 Raziskave o dolgoročnem spominu in glasbi

Raziskave so pokazale, da dolgotrajna vadba in učenje povečujeta dolgoročni spomin in pomnjenje glasbe. Teoretična podlaga za to metodo se potrjuje z rezultati, ki kažejo, da redna vadba in ponavljanje glasbenih del vodita v avtomatizacijo spomina, kar omogoča boljšo izvedbo brez notnega zapisa. Ko glasbeniki redno vadijo skladbe, njihov spomin na te skladbe postane avtomatiziran. To pomeni, da se lahko

osredotočijo na interpretacijo in izražanje glasbe, ne da bi morali misliti na vsako noto posebej. Na podlagi te raziskave lahko trdimo, da dolgoročna vadba in prekomerno učenje izboljšata dolgoročni spomin, kar povečuje zanesljivost in kakovost glasbenih predstavitev (Mishra, 2004).

Na podlagi ugotovitev Nineuil idr. (2010), ima čustvena vsebina glasbe pomemben vpliv na dolgoročni spomin, saj glasbeni spomini s časom postanejo bolj konsolidirani in prepoznavni. Ta proces konsolidacije je spodbuden s pozitivno valenco. Glasba, ki povzroča čustvene odzive (bodisi pozitivne bodisi negativne), običajno povzroči boljše pomnjenje kot nevtralna glasba.

Raziskava, ki so jo izvedli Groussard idr. (2010) in se nanaša na dolgoročen spomin in glasbo, je pokazala, da glasbeno usposabljanje vpliva na strukturne in funkcionalne spremembe v možganih, ki omogočajo boljše dolgoročno pomnjenje glasbenih informacij. MRI raziskave so pokazale, da glasbeniki pri nalogah, ki vključujejo dolgoročni glasbeni spomin, aktivirajo posebna možganska območja, kot so hipokampus in zgornji temporalni predeli. Glasbeno usposabljanje povzroči spremembe v strukturi možganov, zlasti v predelih, povezanih z dolgo in kratkoročno obdelavo spomina. Glasbeniki razvijejo večjo gostoto sive snovi v hipokampusu, kar je ključnega pomena za dolgoročni. Glasbeno usposabljanje torej ne le izboljša sposobnosti pomnjenja glasbe, temveč vpliva tudi na splošno izboljšanje dolgoročnega spomina.

3 Zaključek

Na podlagi raziskav lahko zaključimo, da glasbeni spomin ni zgolj sposobnost shranjevanja glasbenih informacij, temveč kompleksen proces, ki vključuje številne možganske regije in je tesno povezan s čustvenimi odzivi. Glasba, ki vzbuja čustva, ima večjo moč pri konsolidaciji spomina, kar pomeni, da so glasbeni spomini lažje dostopni in stabilnejši. Čustvena vsebina glasbe, bodisi pozitivna bodisi negativna, prispeva k izboljšanju dolgoročnega spomina, kar je pomembno za učne prakse v glasbeni vzgoji. Poleg tega raziskave kažejo, da glasbena vzgoja in redna glasbena vadba ne le izboljšata sposobnost pomnjenja glasbe, temveč tudi povečata kapaciteto za obdelavo drugih informacij, kot so verbalni in kognitivni vzorci. Teoretične ugotovitve podpirajo uporabo različnih tehnik, kot so analitični pristopi in čustveno obarvane skladbe, v učnem procesu, saj te prispevajo k večji prepoznavnosti glasbenih vzorcev in izboljšanju pomnjenja. Učitelji glasbe bi morali izkoristiti ta

spoznanja za izboljšanje učinkovitosti poučevanja, predvsem skozi metode, ki vključujejo tako čustveno kot kognitivno aktivacijo učencev.

Literatura

- Cohen, S. (2013). Musical memory, heritage and local identity: remembering the popular music past in a European Capital of Culture. *International journal of cultural policy*, 19(5), 576–594. <https://doi.org/10.1080/10286632.2012.676641>
- Groussard, M., La Joie, R., Rauchs, G., Landeau, B., Chetelat, G., Viader, F., ... in Platel, H. (2010). When music and long-term memory interact: effects of musical expertise on functional and structural plasticity in the hippocampus. *PloS one*, 5(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0013225>
- Jäncke, L. (2008). Music, memory and emotion. *Journal of biology*, 7(6). doi: 10.1186/jbiol82
- Mishra, J. (2004). A model of musical memory. V S. D. Lipscomb, R. Aashley, R. O. Gjerdingen in P. Webster (ur.), *ICMPC8: Proceedings of the 8th International Conference on Music Perception and Cognition* (str. 231–236). Adelaide, Australia: Causal Productions. https://www.academia.edu/6926642/A_Model_of_musical_memory_PDF
- Nineuil, C., Dellacherie, D. in Samson, S. (2020). The impact of emotion on musical long-term memory. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.02110>

